

ФІНАНСИ ТА ІНВЕСТИЦІЇ

УДК 330.34

Кожухова Т. В.,
канд. екон. наук,
доцент

Донецький національний університет економіки і
торгівлі імені Михайла Туган-Барановського,
м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: kozhuhova@donnuet.edu.ua

ФІНАНСУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ

UDC 330.34

Kozhukhova T. V.,
PhD in Economic sciences,
Associate Professor

Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine,
e-mail: kozhuhova@donnuet.edu.ua

SUSTAINABLE DEVELOPMENT FINANCING: CONCEPTUAL AND CATEGORICAL APPARATUS

Мета. Мета статті полягає у визначенні понятійно-категоріального апарату фінансування сталого розвитку.

Методи. У процесі дослідження використано методи порівняння, узагальнення та аналогій (для уточнення сутності фінансів, міжнародних фінансів, світових фінансів, фінансових ресурсів, фінансових потоків, фінансування сталого розвитку, фінансової політики у сфері сталого розвитку), абстрактно-логічний (для вивчення й удосконалення класифікації фінансових ресурсів, задіяних у сфері сталого розвитку).

Результати. За результатами проведеного дослідження удосконалено категоріальний апарат, який характеризує фінансування сталого розвитку: уточнено зміст поняття «фінансові потоки, пов'язані з досягненням цілей у сфері сталого розвитку» — цілеспрямований рух фінансових ресурсів, що формуються й використовуються на національному, міжнародному та світовому рівнях з метою досягнення цілей сталого розвитку; «фінансування сталого розвитку» — процес мобілізації, розподілу, спрямування до пріоритетних секторів, програм і проектів та ефективного використання фінансових ресурсів з метою досягнення сталого розвитку; «фінансова політика у сфері сталого розвитку» — визначення цілей, завдань, на вирішення яких спрямовується процес формування, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів на світовому, міжнародному і національному рівнях. Уточнено класифікацію фінансових ресурсів, задіяних у сфері сталого розвитку, за рахунок обґрунтування таких класифікаційних ознак, як напрям використання (для цілей сталого розвитку, фінансування глобальних суспільних благ, фінансування базових секторів сталого розвитку, додаткові кліматичні фінанси), що забезпечить надання вибірки необхідної специфічної інформації управлінському апарату для прийняття контрольних оперативних управлінських рішень. Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання при прийнятті ефективних та своєчасних управлінських рішень у сфері фінансування сталого розвитку України.

Ключові слова: сталий розвиток, фінансування сталого розвитку, фінансові потоки, фінансова політика, фінансові ресурси.

Постановка проблеми. У 2015 р. Генеральна Асамблея (ГА) ООН визначила новий порядок денний у сфері розвитку на період до 2030 р., встановила 17 цілей

© Т. В. Кожухова, 2017

сталого розвитку та 169 пов'язаних з ними завдань, спрямованих на забезпечення економічного зростання, соціального прогресу та захисту охорони навколишнього середовища [1]. Досягнення цілей сталого розвитку являє собою складне завдання, для виконання якого необхідним є задоволення нагальних потреб фінансування. Понятійний апарат глобального управління сталим розвитком охоплює загальноекономічні та фінансові категорії, у визначенні яких немає єдиних підходів. Тому проблема, яка розглядається, потребує уточнення змісту використовуваних понять для здійснення ефективного управління сталим розвитком, у т. ч. фінансування програм і проектів, спрямованих на досягнення цілей у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним проблемам понятійно-категоріального апарату фінансової науки присвячено статті багатьох зарубіжних і вітчизняних вчених. Обґрунтування наукових підходів до визначення сутності основних фінансових категорій здійснювалося М. Артус [2], О. Василюком [3], А. Нестеренко [4], С. В. Мочерним, Я. С. Ларіною та О. Я. Плахотнюк [5]. Особливості та суперечності трактування окремих понять у сфері фінансування сталого розвитку регіону досліджували З. Герасимчук, І. Вахович, І. Камінська [6], у сфері фінансування природокористування — О. Кашенко [7], у сфері загального фінансування сталого розвитку — Г. Шмідт-Трауб і Дж. Сакс [8]. Віддаючи належне науковим розробкам вчених, слід зазначити, що важливі теоретичні питання визначення сутності категорій фінансування сталого розвитку залишаються невирішеними. Необхідним є уточнення категоріального і класифікаційного апарату фінансування сталого розвитку.

Метою статті є визначення понятійно-категоріального апарату фінансування сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначення понятійно-категоріального апарату фінансування сталого розвитку потребує дослідження окремих фінансових категорій, а саме понять «фінанси», «міжнародні фінанси», «світові фінанси», «фінансові ресурси», «фінансові потоки», «фінансування сталого розвитку», «фінансова політика у сфері сталого розвитку».

Дослідженню поняття «фінанси» присвячено праці багатьох українських вчених. Концептуальні підходи щодо визначення сутності та функцій категорії «фінанси» розглядалися М. М. Артус [2], теоретико-методологічні основи фінансів визначено О. Л. Кашенко [7], основні методологічні положення, що характеризують суть фінансів, на основі розвитку теорії сучасних грошей і відтворювальної концепції сформульовано А. С. Нестеренко [4], сутність фінансів у контексті економічних відносин в Україні й у світі в цілому досліджувалася С. В. Мочерним, Я. С. Ларіною, О. Я. Плахотнюк [5].

А. С. Нестеренко наголошує на тому, що, розглядаючи категорію фінансів, «необхідно виходити з того, що вони є багатостороннім і складним явищем, яке характеризується різними істотними ознаками, має певні якості й форми прояву» [4, с. 38]. При цьому науковець зазначає, що «з одного боку, фінанси — це особлива сфера економічних відносин. Їх зміст, характер використання, закономірності розвитку визначаються соціально-економічними відносинами, що превалюють у державі, природою та функціями держави. З іншого боку, фінанси — це вартісна категорія, яка органічно пов'язана з рухом вартості в її грошовій формі, з утворенням та використанням різних грошових фондів..., із грошовими відносинами, що існують між державним та приватним господарством» [4, с. 39].

С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, О. Я. Плахотнюк визначають три основні точки зору науковців при дослідженні сутності фінансів: 1) «намагання розкрити таку сутність через сукупність або систему економічних відносин»; 2) «на перше місце ставляться різні об'єкти фінансів, і вже далі зазначається про наявність економічних

відносин щодо їх створення та використання»; 3) «набагато вужчими слід вважати ті дефініції категорії «фінанси», в яких замість економічних відносин називають грошові» [5, с. 16]. На думку науковців, «для з'ясування глибинної внутрішньої сутності фінансів найдоцільніше розглядати їх через призму відносин економічної власності, інші складники економічних відносин...» [5, с. 22].

М. М. Артус, досліджуючи проблеми трактування сутності категорії «фінанси», зазначає, що «більшість зарубіжних та окремі вітчизняні наукові дослідження розглядають фінанси з практичної точки зору: на макроекономічному рівні з фіскальної позиції, а на мікроекономічному — з орієнтацією на власність і володіння ресурсами» [2, с. 128]. Дефініцію «фінанси» науковець розглядає як «економічні відносини, що виникають у результаті формування, розподілу і використання ВВП, матеріалізовані у потоках грошових коштів» [2, с. 131].

О. Л. Кашенко трактує фінанси у вузькому та широкому розумінні: «як сукупність фінансово-кредитних інституцій; як сукупність фінансово-кредитних відносин та, нарешті, як процес застосування різноманітних економічних прийомів для досягнення максимальної загальної вартості капіталу, який залучається для підвищення добробуту» [7, с. 6]. Розглядаючи теоретико-методологічні основи фінансів, науковець вважає, що фінанси можна розподілити на наукову та практичну частини (теорія фінансів та фінансовий менеджмент, або фінансова діяльність): «теоретичний аспект пов'язується з розробкою системної концепції фінансів, з дослідженням комплексу наукових категорій, з моделюванням способів, прийомів, методів збагачення з метою зростання національного добробуту, практичний аспект — сукупність послідовних дій, спрямованих на досягнення кінцевого результату» [7, с. 10].

Аналізуючи визначення поняття «фінанси» в словниках, спеціалізованій літературі та наукових працях вітчизняних і зарубіжних вчених [2; 3; 5; 7; 8; 12; 13; 14] необхідно зробити висновки, що фінанси розглядаються в різних аспектах: як економічна категорія (грошові кошти, фінансові ресурси, капітал); економічні відносини (економічні, грошові та відносини економічної власності); економічний важіль. Варто також зазначити, що існує різниця в розумінні поняття «фінанси» українськими, російськими та зарубіжними вченими. Так, українські та російські науковці розглядають фінанси в основному як економічні відносини й економічну категорію, зарубіжні вчені — як економічний важіль.

З метою подальшого дослідження понятійно-категоріального апарату фінансування сталого розвитку важливим є розгляд понять «міжнародні фінанси» та «світові фінанси». За визначенням О. Д. Василика, «міжнародні фінанси — це фонди фінансових ресурсів, створення і використання яких здійснюється на світовому або міжнародному рівнях для задоволення спільних потреб, які мають міжнародне значення» [3, с. 367]. А. С. Нестеренко визначає міжнародні фінанси як «сукупність обмінно-перерозподільних відносин, що виникають у зв'язку з рухом вартості між окремими країнами й у процесі формування і використання на світовому та регіональному рівнях централізованих грошових фондів» [4, с. 106]. Говорячи про міжнародні фінанси у вузькому розумінні, науковець зазначає, що останні «відображають діяльність міжнародних організацій і фінансових інституцій. Це наднаціональна надбудова, сутність якої полягає в концентрації доходів і фінансових ресурсів у певних узагальнених чи цільових фондах. За своєю організацією фінанси міжнародних організацій подібні до державних фінансів, тільки їх головним суб'єктом є не держава, а міжнародна організація» [4, с. 106].

В. О. Антонов вважає, що «суть міжнародних фінансів — гроші та грошові відносини» [9, с. 16]. На його думку, «за широким визначенням, світові фінанси — це

сукупність фінансових ресурсів усіх країн, міжнародних організацій і міжнародних фінансових центрів світу, за вузьким — це сукупність лише тих фінансових ресурсів, які використовуються в міжнародних економічних відносинах, тобто відносинах між резидентами і нерезидентами» [9, с. 14]. Розглядаючи міжнародні фінанси з точки зору економічних відносин, В. О. Антонов визначає це поняття як «сукупність валютно-кредитних відносин між різними країнами та їх господарськими суб'єктами з приводу формування й управління міжнародними потоками капіталу, яке здійснюється у вигляді фінансових ресурсів (цінні папери, міжнародні кредити, іноземні інвестиції)» [9, с. 377]. Тобто при визначенні поняття «фінанси» мова йде про фінансові ресурси.

О. Д. Василик визначає фінансові ресурси як фонди грошових засобів, що формуються суб'єктами господарювання, державою і населенням і використовуються для розширеного виробництва, матеріального стимулювання працівників, задоволення соціальних потреб [3, с. 401]. З. В. Герасимчук, І. М. Вахович, І. М. Камінська вважають, що «для науково обґрунтованого розкриття поняття фінансових ресурсів необхідно чітко визначити ті критерії, яким воно відповідає» та відносять до таких критеріїв джерела створення, форми виявлення і цільове призначення. Виходячи з цього, науковці визначають фінансові ресурси як «грошові нагромадження і доходи, що створюються в процесі розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту і зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення і задоволення інших суспільних потреб» [6, с. 88].

Отже, необхідно зробити висновок, що загалом під фінансовими ресурсами науковцями розуміються грошові кошти. Утім, існують й інші думки щодо визначення поняття «фінансові ресурси». Так, О. С. Бондаренко, аналізуючи дефініції «грошові» і «фінансові» ресурси, «грошові» і «фінансові» потоки, підкреслює, що «вони не є синонімами — співвідношення між ними приблизно таке ж, як між частиною і цілим. Окрім грошей, елементами фінансових ресурсів є й інші види фінансових активів (цінні папери, боргові зобов'язання та права вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів, тощо)» [10, с. 245]. Говорячи про міжнародні фінансові ресурси, В. О. Антонов відзначає, що вони існують як у грошовій формі, так і у формі цінних паперів [9, с. 379]. До міжнародних фінансових ресурсів науковець також відносить цінні папери, міжнародні кредити, іноземні інвестиції, міжнародну фінансову допомогу [9, с. 379]. Тому під фінансовими ресурсами, задіяними у сфері сталого розвитку, необхідно розуміти грошові кошти, цінні папери, міжнародні кредити, іноземні інвестиції, міжнародну фінансову допомогу.

Досліджуючи сутність фінансових ресурсів, варто зупинитися на понятті «фінансові потоки». О. С. Бондаренко пропонує таке визначення: «фінансовий потік — це спрямований рух фінансових ресурсів у визначеній логістичній системі у певному часовому періоді, що пов'язаний із необхідністю виникнення у процесі господарювання матеріального потоку» [10, с. 246]. Н. О. Небаба трактує фінансовий потік як «цілеспрямований рух економічних ресурсів у рамках фінансової системи з метою забезпечення безперебійного функціонування та розвитку економіки» [11]. Враховуючи зазначене вище, під фінансовими потоками, пов'язаними з досягненням цілей у сфері сталого розвитку, необхідно розуміти цілеспрямований рух фінансових ресурсів, які формуються й використовуються на національному, міжнародному та світовому рівнях з метою досягнення цілей сталого розвитку.

Підсумовуючи розгляд питання змісту фінансів, слід зазначити, що, попри різні погляди науковців щодо визначення понять «фінанси», «міжнародні фінанси» та «світові фінанси», усі розглянуті точки зору є важливими, оскільки розкривають їх багатогранну сутність. Проте у сфері фінансування сталого розвитку це поняття слід роз-

глядати як економічну категорію, що відображає фінансові ресурси, які формуються й використовуються на національному, міжнародному та глобальному рівнях з метою фінансування програм і проектів, спрямованих на досягнення сталого розвитку. При цьому під міжнародними фінансами необхідно розуміти фінансові ресурси країн, міжнародних фінансових організацій, спрямовані на досягнення цілей сталого розвитку на національному та міжнародному рівнях (міжнародні фінансові ресурси, спрямовані на досягнення цілей сталого розвитку в конкретних країнах). Під світовими фінансами — фінансові ресурси країн, міжнародних фінансових організацій, спрямовані на вирішення проблем у сфері сталого розвитку на глобальному рівні (світові фінансові ресурси, спрямовані на фінансування глобальних суспільних благ: пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптацію, контроль і лікування інфекційних хвороб, екосистемні послуги і біорізноманіття, розвиток та поширення технологій).

Поняття «фінансування» (від англ. *financing, funding*) у загальному сенсі означає забезпечення грошовими коштами, фінансовими ресурсами, виділення грошових коштів, фінансових ресурсів на будь-які цілі. У науковій літературі наводяться різні тлумачення цього поняття: «забезпечення фінансовими ресурсами економіки держави, соціальних потреб і програм, виробництва продукції, науково-технічних досліджень, будівництва і переобладнання підприємств, а також утримання бюджетних організацій» [12, с. 572], «забезпечення необхідними фінансовими ресурсами витрат на розвиток...» [13], «сукупність методів і засобів покриття витрат, потрібних для реалізації економічного проекту» [14, с. 739]. Отже, під фінансуванням розуміється фінансове забезпечення. Утім, як зазначає С. В. Плеханов, «фінансове забезпечення розуміється ширше, ніж фінансування, оскільки включає в себе, крім останнього, акумуляцію грошових коштів...» [15, с. 274].

Етимологічний аналіз понять «фінансування» та «фінансове забезпечення» дозволяє виявити їх справжній сенс. На думку І. Бернара та Ж.-К. Коллі, поняття «фінансування» тісно пов'язано з поняттям «успішне завершення» будь-якої ініціативи, операції або розпочатої справи: від латинського слова *finis* (границя, межа, кінець) і старофранцузького дієслова *finer* (довести до успішного кінця, заплатити, сплатити); «коли мова йде про який-небудь проект, термін «фінансування» вживається для позначення операції, що складається (після проведення оцінки всіх елементів проекту в грошовому і вартісному вираженні) у тому, щоб передбачити джерело необхідних ресурсів для збору коштів» [14, с. 735]. Отже, «фінансувати» означає зібрати кошти для завершення операції, тобто зробити так, щоб до кінця періоду покрити потреби в ресурсах або грошима, або платіжними засобами, або цінностями, які стоять за цією операцією [14, с. 739]. Дієслово «фінансувати» означає факт здійснення, за необхідності, виплати — збір потрібних коштів, а для того, хто здійснює збір коштів, — можливість передати їх третій особі [14, с. 735].

Поняття «фінансове забезпечення» у понятійно-термінологічних словниках розглядається як «покриття витрат за рахунок фінансових ресурсів, які акумулюються суб'єктами господарювання і державою» [16], «система формування відповідних обсягів і структури фінансових ресурсів, що вкладаються в розвиток...» [12]. У працях науковців це поняття також наведено по-різному. Так, С. Я. Салига, В. М. Гельман, Л. І. Кирилова визначають фінансове забезпечення як «систему джерел і форм фінансування розвитку економічної і соціальної сфер суспільства» [17, с. 7]. На думку Д. В. Черемісінової, «найбільш повним є розуміння під фінансовим забезпеченням сукупності форм, методів, інструментів, способів організації фінансових відносин щодо формування та розподілу фінансових ресурсів» [18, с. 143]. При цьому науковець виокремлює такі ключові концепції фінансового забезпечення: 1) як метод фінансуван-

ня (інвестування); 2) як систему фінансування або як систему функціонування; 3) як формування цільових грошових фондів; 4) як сукупність економічних відносин; 5) як організацію науково обґрунтованого прогнозування та створення фінансових резервів, а також як сукупність форм, методів, інструментів, способів організації фінансових відносин щодо формування і розподілу фінансових ресурсів; 6) як цілеспрямоване вилучення державою частини фінансових ресурсів і спрямування їх у пріоритетні сектори і проекти; 7) як покриття витрат за рахунок акумульованих фінансових ресурсів [18, с. 143].

Отже, дослідивши та проаналізувавши поняття «фінансування» та «фінансове забезпечення», необхідно зробити висновок, що вони є рівнозначними, тому під фінансуванням сталого розвитку доцільно мати на увазі забезпечення сталого розвитку фінансовими ресурсами. Конкретизуючи поняття фінансування сталого розвитку, необхідно визначити його як процес мобілізації, розподілу, спрямування до пріоритетних секторів, програм і проектів та ефективного використання фінансових ресурсів з метою досягнення сталого розвитку.

Джерелами фінансування сталого розвитку є фінансові ресурси, які зазвичай поділяють на внутрішні (національні) та зовнішні (міжнародні). Так, у Монтерейському консенсусі, який є одним із основоположних документів з фінансування сталого розвитку, мова йде про використання національних і міжнародних ресурсів [19]. У доповіді Міжурядового комітету експертів з фінансування сталого розвитку ГА ООН фінансові ресурси поділяються на внутрішні (державні та приватні) і зовнішні (державні і приватні) [20].

Говорячи про потоки фінансових ресурсів, пов'язані з досягненням цілей сталого розвитку, Г. Шмідт-Трауб і Дж. Сакс визначають такі їх типи: внутрішні фінансові потоки — офіційні (внутрішні бюджетні надходження — податкові та неподаткові доходи, що проходять через державні бюджети, за винятком кредитів і зовнішнього фінансування) і приватні (приватні кошти, мобілізовані через офіційні потоки, та комерційні приватні фінанси); міжнародні фінансові потоки, які залежно від спрямування поділяються на потоки фінансових ресурсів для цілей сталого розвитку та додаткові кліматичні фінанси. Ці потоки включають офіційні фінансові (допомогу на пільгових умовах — офіційну допомогу розвитку (ОДР), інші офіційні потоки (ІОП) (непільгові міжнародні державні потоки — кредити багатосторонніх банків розвитку, установ з фінансування розвитку, державні гарантії, страхування, кредитування експорту) і приватні (міжнародні приватні фонди (МПФ), комерційні міжнародні фінанси). ОДР, ІОП, МПФ, що спрямовані на пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптацію, являють собою додаткові кліматичні фінанси (ОДР-клімат, ІОП-клімат, МПФ-клімат) [8]. Враховуючи вищезазначене, фінансові ресурси, задіяні у сфері сталого розвитку, доцільно класифікувати за критеріями, наведеними на рис. 1.

Переходячи до розгляду сутності фінансової політики у сфері сталого розвитку, слід відзначити, що поняття «фінансова політика» у словниках визначається як «складова частина економічної політики; сукупність заходів держави з організації та використання фінансів для здійснення своїх функцій і завдань; проявляється в системі форм і методів мобілізації фінансових ресурсів, їх розподілу» [13, с. 309]. За словами О. Д. Василика, фінансова політика «своє конкретне вираження знаходить в чинній системі мобілізації фінансових ресурсів та їх використання для задоволення різноманітних потреб держави, підприємницьких структур і населення» [3, с. 57]. З. В. Герасимчук, І. М. Вахович, І. М. Камінська визначають фінансову політику як «комплекс дій і заходів, що здійснюються державою в межах наданих їй функцій та повноважень у сфері фінансової діяльності суб'єктів господарювання та фінансових інституцій гро-

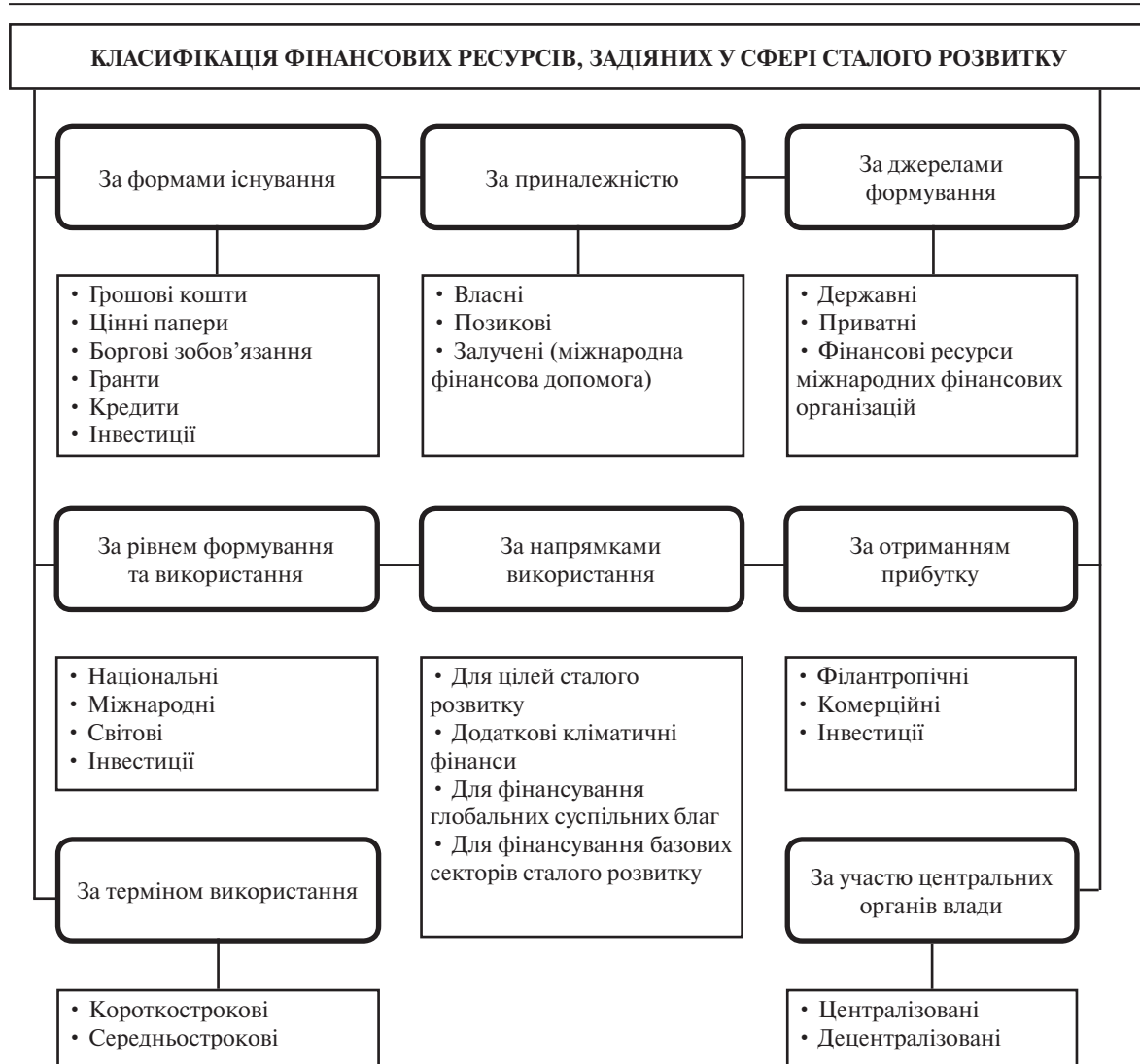

Рисунок 1 — Класифікація фінансових ресурсів, що діють у сфері сталого розвитку (складено автором на основі [8; 9; 19; 20])

мадян і безпосередньо держави з метою вирішення певних завдань і досягнення поставлених цілей» [6, с. 49].

Отже, фінансова політика у сфері сталого розвитку буде зводитись до визначення цілей, завдань, на вирішення яких спрямовується процес формування, розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів на світовому, міжнародному та національному рівнях. На світовому рівні фінансову політику в сфері сталого розвитку здійснює ООН, на міжнародному — міжнародні фінансові інститути, на національному рівні — держави.

Висновки. Таким чином, дослідження понятійно-категоріального апарату фінансування сталого розвитку дозволило:

— уточнити зміст використовуваних понять для здійснення ефективного управління сталим розвитком, у т. ч. фінансування програм і проектів, спрямованих на досягнення цілей у цій сфері: 1) фінансові потоки, пов'язані з досягненням цілей у сфері сталого розвитку, як цілеспрямований рух фінансових ресурсів, що формуються й використовуються на національному, міжнародному та світовому рівнях з метою досягнення цілей сталого розвитку; 2) міжнародні фінанси як фінансові ресурси країн, міжнародних фінансових організацій, спрямовані на досягнення цілей сталого розвитку на національному та міжнародному рівнях (міжнародні фінансові ресурси, спрямовані

на досягнення цілей сталого розвитку в конкретних країнах); 3) світові фінанси як фінансові ресурси країн, міжнародних фінансових організацій, спрямовані на вирішення проблем у сфері сталого розвитку на глобальному рівні (світові фінансові ресурси, спрямовані на фінансування глобальних суспільних благ: пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптацію, контроль і лікування інфекційних хвороб, екосистемні послуги і біорізноманіття, розвиток та поширення технологій);

— визначити поняття «фінансування сталого розвитку» як процес мобілізації, розподілу, спрямування до пріоритетних секторів, програм і проектів та ефективного використання фінансових ресурсів з метою досягнення сталого розвитку;

— конкретизувати поняття «фінансова політика у сфері сталого розвитку», яке зводиться до визначення цілей, завдань, на вирішення яких спрямовується процес формування, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів на світовому, міжнародному та національному рівнях.

Список літератури/References

1. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development (2015). Available at : <http://www.un.org>. (Accessed 20 May 2017).
2. Артус, М. М. Проблеми трактування сутності та функцій категорії «фінанси» / М. М. Артус // Фінанси України. — 2007. — № 4 (137). — С. 127–135.
Artus, M. M. (2007). *Problemy traktuvannia sutnosti ta funktsii katehorii «finansy»* [Problems of interpretation of the nature and functions of the category «Finance»]. *Finansy Ukrainy* [Finance of Ukraine], no. 4 (137), pp. 127–135.
3. Василик, О. Д. Теорія фінансів : підручник / О. Д. Василик. — К. : НІОС, 2003. — 416 с.
Vasylyk, O. D. (2003). *Teoriia finansiv* [Theory of Finance]. Kyiv, NIOS Publ., 416 p.
4. Нестеренко, А. С. Фінансова система України: проблеми теорії : монографія / А. С. Нестеренко. — Одеса : Фенікс, 2014. — 576 с.
Nesterenko, A. S. (2014). *Finansova systema Ukrainy: problemy teorii* [The financial system of Ukraine: problems of theory]. Odesa, Feniks Publ., 576 p.
5. Мочерний, С. В. Сутність фінансів у контексті економічних відносин / С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, О. Я. Плахотнюк // Фінанси України. — № 3 (112). — 2005. — С. 17–22.
Mochernyi, S. V., Larina, Ya. S., Plakhotniuk, O. Ya. (2005). *Sutnist finansiv u konteksti ekonomichnykh vidnosyn* [The essence of Finance in the context of economic relations]. *Finansy Ukrainy* [Finance of Ukraine], no. 3 (112), pp. 17–22.
6. Герасимчук, З. В. Фінансова політика сталого розвитку регіону : монографія / З. В. Герасимчук, І. М. Вахович, І. М. Камінська. — Луцьк : Надстир'я, 2006. — 220 с.
Herasymchuk, Z. V., Vakhovych, I. M., Kaminska, I. M. (2006). *Finansova polityka staloho rozvytku rehionu* [The financial policy of sustainable development in the region]. Lutsk, Nadstyrja Publ., 220 p.
7. Кашенко, О. Л. Фінанси природокористування / О. Л. Кашенко. — Суми : Університетська книга, 1999. — 421 с.
Kashenko, O. L. (1999). *Finansy pryrodokorystuvannia* [Finance Nature]. Sumy, Universytetska Knyha Publ., 421 p.
8. Schmidt-Traub, Guido, Sachs Jeffrey D. Financing Sustainable Development: Implementing the SDGs through Effective Investment Strategies and Partnerships (2015). Available at : <http://unsdsn.org/wp-content/uploads/2015/04/150408-SDSN-Financing-Sustainable-Development-Paper.pdf>. (Accessed 20 May 2017).
9. Антонов, В. А. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения. — М. : Юрайт, 2014. — 548 с.

Antonov, V. A. (2014). *Mezhdunarodnye valjutno-kreditnye i finansovyie otnosheniia* [International Monetary and Financial Relations]. Moscow, Jurajt, 548 p.

10. Бондаренко, О. С. Обґрунтування наукових підходів до визначення фінансових потоків / О. С. Бондаренко // Бізнесінформ. — 2014. — № 1. — С. 241–248.

Bondarenko, O. S. (2014). *Obhruntuvannia naukovykh pidkhodiv do vyznachennia finansovykh potokiv* [Justification for scientific approaches to determine financial flows]. *Biznesinform* [Businessinform], no. 1, pp. 241–248.

11. Небаба, Н. О. Фінансові потоки: сутність, підходи до визначення [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://lib.uabs.edu.ua/library/Visnik/Numbers/2_31_2011/31_02_03.pdf.

Nebaba, N. O. (2011). *Finansovi potoky: sutnist, pidkhody do vyznachennia* [Financial flows: the nature, approaches to determining]. Available at : http://lib.uabs.edu.ua/library/Visnik/Numbers/2_31_2011/31_02_03.pdf. (Accessed 20 May 2017).

12. Світова економіка і міжнародні відносини : понятійно-термінологічний словник / за ред. І. Л. Сазонця, Н. В. Стукало, О. М. Сазонця, М. А. Шепелева. — Донецьк : Юго-Восток, 2010. — 575 с.

Sazonets, I. L., Stukalo, N. V., Sazonets, O. M., Shepeleva, M. A. (2010). *Svitova ekonomika i mizhnarodni vidnosyny: poniatiino-terminologichnyi slovnyk* [World Economy and International Relations, concepts and terminology]. Donetsk, Yuho-Vostok Publ., 575 p.

13. Финансово-кредитный словарь. — 2-е изд. стереотип. : в 3-х т. Т. III. — Р-Я / Гл. редактор Н. В. Гаретовский. — М. : Финансы и статистика, 1994. — 512 с.

Garetovskij, N. V. ed. (1994). *Finansovo-kreditnyj slovar'* [Finance and Credit Dictionary]. Moscow, Finansy i Statistika Publ., 512 p.

14. Бернар, И., Колли, Ж.-К. Толковый экономический и финансовый словарь. Французская, русская, английская, испанская терминология : в 2-х т. — Т. 2. — М. : Международные отношения, 1997.

Bernar, I., Kolli, Zh.-K. (1997). *Tolkovyj jekonomicheskij i finansovyj slovar'.* *Francuzskaja, russkaja, anglijskaja, ispanskaja terminologija* [Explanatory economic and financial dictionary. French, Russian, English, Spanish terminology]. Moscow, Mezhdunarodnye otnosheniia Publ.

15. Плеханов, С. В. Система финансового обеспечения инвестиционного процесса / С. В. Плеханов // Финансы, денежное обращение и кредит. — 2009. — № 7 (56). — С. 274–285.

Plehanov, S. V. (2009). *Sistema finansovogo obespechenija investicionnogo processa* [System of financial support of investment process]. *Finansy, denezhnoe obrashhenie i kredit* [Finance, money flow and credit], no. 7 (56), pp. 274–285.

16. Термінологічний словник банківських і фінансових термінів [Електронний ресурс]. — 2011. — Режим доступу : <http://dic.academic.ru>.

Terminologichnyi slovnyk bankivskykh i finansovykh terminiv (2011). [Glossary of banking and financial terms]. Available at : <http://dic.academic.ru>. (Accessed 20 May 2017).

17. Салига, С. Я. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення соціальної сфери : [монографія] / С. Я. Салига, В. М. Гельман, Л. І. Кирилова. — Запоріжжя : КПУ, 2010. — 52 с.

Salyha, S. Ya., Helman, V. M., Kyrylova, L. I. (2010). *Teoretychni aspekty finansovoho zabezpechennia sotsialnoi sfery* [Theoretical aspects of financial provision of social services]. Zaporizhzhia, KPU Publ., 52 p.

18. Черемисинова, Д. В. Концепция финансового обеспечения устойчивого экономического развития / Д. В. Черемисинова // Проблемы современной науки и образования : научно-методический журнал. — 2015. — № 11 (41). — С. 143–148.

Cheremisinova, D. V. (2015). *Koncepcija finansovogo obespechenija ustojchivogo jekonomicheskogo razvitija* [The concept of financial support for sustainable economic development]. *Problemy sovremennoj nauki i obrazovanija : nauchno-metodicheskij zhurnal* [Problems of modern science and education: a scientific and methodical journal], no. 11 (41), pp. 143–148.

19. Монтеррейский консенсус Международной конференции по финансированию развития (2002). [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/monterrey.shtml.

Monterrejskij konsensus Mezhdunarodnoj konferencii po finansirovaniju razvitija (2002) [The Monterrey Consensus of the International Conference on Financing for Development]. Available at : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/monterrey.shtml. (Accessed 20 May 2017).

20. Доклад Межправительственного комитета экспертов по финансированию устойчивого развития (2015) [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.un.org>.

Doklad Mezhpriavitelstvennogo komiteta jekspertov po finansirovaniju ustojchivogo razvitija (2015) [Report of the Intergovernmental Committee of Experts on Financing of Sustainable Development]. Available at : <http://www.un.org>. (Accessed 20 May 2017).

Цель. Цель статьи заключается в определении понятийно-категориального аппарата финансирования устойчивого развития.

Методы. В процессе исследования использованы методы сравнения, обобщения и аналогии (для уточнения сущности финансов, международных финансов, мировых финансов, финансовых ресурсов, финансовых потоков, финансирования устойчивого развития, финансовой политики в области устойчивого развития), абстрактно-логический (для изучения и совершенствования классификации финансовых ресурсов, задействованных в области устойчивого развития).

Результаты. По результатам проведенного исследования усовершенствован категориальный аппарат, характеризующий финансирование устойчивого развития: уточнено содержание понятия «финансовые потоки, связанные с достижением целей в области устойчивого развития» — целенаправленное движение финансовых ресурсов, которые формируются и используются на национальном, международном и мировом уровнях для достижения целей устойчивого развития; «финансирование устойчивого развития» — процесс мобилизации, распределения, направления в приоритетные секторы, программы и проекты и эффективного использования финансовых ресурсов с целью достижения устойчивого развития; «финансовая политика в области устойчивого развития» — определение целей, задач, на решение которых направляется процесс формирования, распределения и перераспределения финансовых ресурсов на мировом, международном и национальном уровнях. Уточнена классификация финансовых ресурсов, задействованных в сфере устойчивого развития, за счет обоснования таких классификационных признаков, как направление использования (для целей устойчивого развития, финансирования глобальных общественных благ, финансирования базовых секторов устойчивого развития, дополнительные климатические финансы), что обеспечит предоставление выборки необходимой специфической информации управленческому аппарату для принятия контрольных оперативных управленческих решений. Практическое значение полученных результатов заключается в возможности их использования при принятии эффективных и своевременных управленческих решений в сфере финансирования устойчивого развития Украины.

Ключевые слова: устойчивое развитие, финансирование устойчивого развития, финансовые потоки, финансовая политика, финансовые ресурсы.

Objective. *The objective of the article is to determine the conceptual and categorical apparatus of sustainable development financing.*

Methods. *During the study the following methods are used: methods of comparison, generalization and analogies (to clarify the nature of finance, international finance, global finance, financial resources, financial flows, sustainable development financing, financial policy in the area of sustainable development), abstract and logical method (for learning and improvement the classification of financial resources involved in sustainable development).*

Results. *Based on the results of the study categorical apparatus that characterizes financing sustainable development have been improved: the concept of «financial flows related to the achievement of the objectives of sustainable development» has been clarified. That means a purposeful movement of funds generated and used at national, international and global levels to achieve sustainable development; sustainable development financing: the process of mobilization, distribution, orientation to priority sectors, programs and projects and efficient use of financial resources in order to achieve sustainable development; financial policy for sustainable development: defining goals, on achieving of which the processes of formation, distribution and redistribution of financial resources at global, national and international levels are directed. The classification of financial resources involved in sustainable development has been clarified through study of such classifications as the direction of use (for sustainable development goals, funding of global public goods, financing of basic sectors of sustainable development, additional climate finance) that will provide the management apparatus with samples of specific information required for controlling operational decision-making. The practical significance of the results is the possibility to use them in making effective and timely management decisions in the field of sustainable development financing of Ukraine.*

Key words: *sustainable development, sustainable development financing, cash flow, financial policies, financial resources.*

Надійшла до редакції 21.02.2017